

УДК 338.48:332.1:005.52

Костючко В.М.

ст. викладач НУ «Львівська політехніка», м. Львів

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ ЯК ОСНОВА РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ

Сьогодні дуже часто стратегії економічного розвитку територіальних громад будуються навколо туризму. Такий підхід зумовлений наявністю значного природного та історико-культурного потенціалу, а також тим, що туризм є комплексуютьуючою сферою економіки, яка має мультиплікативний ефект і здатна виступати рушійною силою розвитку території загалом.

У процесі стратегічного планування спочатку розробляється концепція розвитку туризму в територіальному утворенні. Розмитість уявлень у територіальній громаді про впровадження туристичної моделі розвитку території; відсутність у керівників територіальних громад чітких, погоджених з місцевим співтовариством пріоритетних напрямків розвитку туризму в територіальному утворенні, а також шляхів їх досягнення, стримують розвиток туристичної галузі на території. Певною мірою ці перепони усуває розроблена спільно, усіма зацікавленими сторонами в розвитку туризму в соціально-територіальному утворенні, концепція.

Українська дослідниця Керецман Н. І. вважає, що завдяки розробленню концепції інтегрованого розвитку у територіальних громадах будуть реалізовані завдання стратегічного розвитку із використанням ефективності інтегрованих взаємозв'язків суб'єктів та об'єктів громади та їх органічного поєднання. Адже таким чином забезпечується доступність і прозорість стратегічного планування з дотриманням принципу сталого розвитку територій, визначаються пріоритетні проекти і програми, створюється синергетичний ефект від інтеграції зовнішніх і внутрішніх дій суб'єктів громади, співробітництва їх для зростання конкурентоспроможності громади, збереження навколишнього середовища [1].

Вітчизняні науковці Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П. дають наступне визначення: концепція – це система уявлень про стратегічні цілі та пріоритети місцевої соціально-економічної політики, важливі методи і напрями реалізації вказаних цілей [2].

Слід чітко розрізняти поняття «стратегія» та «концепція» у контексті розвитку туризму в соціально-територіальних утвореннях. Стратегія має на меті здійснити аналітичну оцінку вихідних умов розвитку туристичної сфери, визначити найбільш ефективні шляхи використання наявного туристичного потенціалу з урахуванням впливу зовнішніх факторів. Простіше кажучи, стратегія окреслює загальні орієнтири та формулює пріоритети розвитку туризму на певній території.

Поняття «стратегія» та «концепція» співвідносяться як частина та ціле. Концепція включає у себе ключові положення стратегії та водночас виступає документом, орієнтованим на практичні дії органів місцевого самоврядування та їхніх партнерів, спрямовані на забезпечення соціально-економічного розвитку територіальної громади.

Основними цілями розроблення концепції розвитку туризму є виявлення ключових проблем галузі, що потребують першочергової уваги органів місцевої влади; аналіз можливих напрямів їх вирішення за допомогою наявних місцевих ресурсів, зокрема визначення пріоритетів щодо розподілу місцевого бюджету; підвищення скоординованості діяльності підрозділів місцевої влади та інших суб'єктів стратегічного планування.

Концепція в подальшому стає основою формування стратегічного плану розвитку туризму в територіальній громаді. Цей документ значно спрощує процедури та роботи в рамках розроблення стратегічного плану. Концепція виступає тим ядром, вихідним пунктом стратегічного плану, навколо якого організовується увесь процес планової роботи і від якого учасники стратегічного планування відштовхуються при вирішенні проблем на усіх етапах стратегічного планування: аналізу, визначення і формулювання цілей, формування системи заходів.

Процес формування концепції включає таку сукупність етапів: 1) організаційно-підготовчий; 2) аналітичний; 3) розроблення проекту концепції; 4) узгодження і затвердження концепції.

Для забезпечення наукового обґрунтування положень концепції та глибини її проробки до розробки документа мають залучатися експерти, провідні вчені, наукові та освітні установи. До процесу також повинні бути залучені всі зацікавлені сторони: підприємницькі структури, громадські організації тощо. Такий підхід сприяє консолідації громади та активізації підприємницьких ініціатив.

Робота над Концепцією базується на дослідженні туристичного потенціалу соціально-територіального утворення, аналізі факторів зовнішнього середовища,

зокрема визначенні основних тенденцій розвитку туризму на регіональному, національному, міжнародному рівнях. Потрібна серйозна прогностична робота, яка необхідна в якості основи, щоб виробити пріоритетні напрямки розвитку туристичної галузі в територіальній громаді.

Концепція повинна бути узгоджена з регіональною і загальнодержавною туристичною політикою. При цьому розглядається можливість вирішення конкретних проблем розвитку туризму в соціально-територіальному утворенні у співпраці з регіональними і центральними органами влади.

Затвердження концепції представницьким органом влади територіальної громади здійснюється після обговорення проекту документа в засобах масової інформації і на «круглих столах» за участю всіх зацікавлених стейкхолдерів, на основі консенсусу.

Структурно концепція розвитку туризму в соціально-територіальному утворенні може мати наступні розділи: 1) мета та основні завдання концепції; 2) сучасний стан розвитку туризму в територіальному утворенні; 3) проблеми, перспективи, переваги і недоліки розвитку туристичної галузі; 4) стратегічні напрямки розвитку туристичного центру; 4) система концептуальних заходів по кожному напрямку; 5) механізм та очікувані результати реалізації концептуальних заходів.

У найбільш загальній формі головна стратегічна мета концепції може бути визначена наступним чином: формування у територіальній громаді конкурентноспроможної туристичної галузі, яка б вносила вклад у розвиток економіки за рахунок збільшення кількості робочих місць, притоку іноземної валюти, збереження культурної і природної спадщини. Для того, щоб Концепція набула необхідного ступеня конкретності, визначеності в ній виділяються завдання, які деталізують і уточнюють зміст документу.

Очікуваними результатами реалізації концептуальних заходів розвитку туризму в адміністративно-територіальній одиниці можуть бути: збільшення в'їзного туристичного потоку; покращення зовнішнього вигляду міст, селищ територіальної громади, особливо їх історичної частини; зростання доходів

бюджету; створення нових робочих місць для місцевих жителів і зростання їх доходів; утримання молоді; стимулюючий вплив на розвиток інших галузей економіки тощо. Доцільно очікувані ефекти від реалізації концепції виражати в кількісних показниках.

Отже, формування концепції має за мету сформулювати основні завдання (напрямки) розвитку туризму в територіальній громаді, а також визначити засоби їх досягнення, прагнучи до максимальних поступлень від розвитку туризму з економічної, соціальної, культурної точок зору. Офіційно прийнята концепція розвитку туризму в територіальній громаді полегшує розроблення і схвалення стратегічних цілей. Важливим аспектом цього кроку є вибір пріоритетних цілей, на розв'язання яких будуть спрямовані основні зусилля.

Список використаних джерел:

1. Керецман Н.І. Концептуальні засади вдосконалення механізму управління територіальними громадами на основі інтегрованого розвитку. Регіональна економіка. 2023. № 108 (2), С. 41-49. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-2-4>.

2. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. Муніципальний менеджмент: Навч. посіб. / За ред. А.Ф. Мельник. К.: Знання, 2006. 420 с.